

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

481. PLENÁRIS ÜLÉS, 2012. MÁJUS 23. ÉS 24.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az Atlanti-óceán térségére vonatkozó tengerstratégia kidolgozásáról

(COM(2011) 782 final)

(2012/C 229/05)

Előadó: **Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. július 13-án úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki az alábbi tárgyban:

Az EU atlanti régióra vonatkozó stratégiája.

2011. november 21-én az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikkének értelmében az Európai Bizottság úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az Atlanti-óceán térségére vonatkozó tengerstratégia kidolgozásáról

COM(2011) 782 final.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Elnöksége 2011. december 6-án megbízta a „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekciót a bizottsági munka előkészítésével, a saját kezdeményezésű véleményt felkérésre készülőre változtatva.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2012. május 7-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2012. május 23–24-én tartott, 481. plenáris ülésen (a május 24-i ülésnapon) 151 szavazattal 2 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Atlanti-óceán európai partvidékének, amely Európa nyugati kapuja, központibb helyzetet kell elfoglalnia, elkerülve azt a kockázatot, hogy eltávolodjon Európa politikai és gazdasági központjától. Az Atlanti-térségen keresztül Európa gazdasági és politikai kapcsolatokat tart fenn Amerikával és Afrikával.

1.2 Az atlanti makrorégió Írország, az Egyesült Királyság, Franciaország, Spanyolország és Portugália atlanti partvidékének régióit és szigeteit foglalja magában. Izlandot mint csatlakozó

országot, valamint az EGT-tag Norvégiát is ide kell sorolni. Ugyanez vonatkozik Grönlandra és a Feröer-szigetekre. Noha az északi-tengeri régiók is érdekeltek az atlanti térségben, a jövőben saját, specifikus stratégiákat hívhatnának életre.

1.3 Az európai atlanti térség jelentős múlttal rendelkezik a politikai együttműködés terén, amelynek célja a közös érdekű cselekvések európai transznacionális programok formájában megvalósuló ösztönzése. Ebben az együttműködésben mind a regionális önkormányzatok, mind a civil társadalom részt vesz.

1.4 Az EGSZB kedvezően értékeli az Európai Bizottságnak az európai integrált tengerpolitika keretében az Atlanti-térségre vonatkozóan tett javaslatát, vagyis azt, hogy egy, a fenntartható fejlődést a középpontba helyező megközelítés keretében egyrészt támogatást nyújtanak a feltörekvő új gazdasági ágaknak, másrészt új lendületet kívánnak adni a hagyományos szektoroknak.

1.5 Az EGSZB azonban egy ambiciózusabb megközelítést javasol: egy makroregionális stratégiát, amely a tengeri pillér mellett a területi pillért is magában foglalja, figyelembe véve a balti-tengeri és a dunai régió tapasztalatait.

1.6 Az EGSZB javaslata kapcsolódik az Európai Parlament, az Atlanti Ív Bizottságához tartozó régiók kormányai és az Atlanti Transznacionális Hálózathoz tartozó gazdasági és szociális tanácsok, valamint számos más civil társadalmi szereplő (vállalkozók, szakszervezetek, kereskedelmi kamarák, városok stb.) álláspontjához.

1.7 Az EGSZB úgy véli, hogy az atlanti térségre vonatkozó tengeri stratégiában előirányzott Atlanti Fórum létrehozása az első lépés abban a folyamatban, amelyben az atlanti térségre vonatkozó tengeri stratégia helyét a makroregionális stratégia veszi át. A fórum felhasználja majd a tengeri kérdések kidolgozásával, nyomon követésével és értékelésével kapcsolatban felhalmozott tapasztalatokat, hogy azzá a majdani makroregionális fórummá alakuljon, amely meghatározza a tevékenység közös stratégiai alapvonalait, valamint az atlanti régiók területi kohézióját célzó kiemelt projekteket.

1.8 Az EGSZB, amely tagja az *Atlanti Fórum vezetői csoportjának*, javasolta, hogy a Gazdasági és Szociális Tanácsok Atlanti Transznacionális Hálózata is vegyen részt a Fórumban, hiszen ők olyan szereplők, akik helyben működnek és nélkülözhetetlenek a projektek meghatározásához és végrehajtásához. A cselekvési terv csak akkor lehet sikeres, ha kidolgozásában a legfontosabb társadalmi és regionális szereplők is részt vesznek.

1.9 Az Atlanti-térség makrorégió kiemelt célkitűzéseit be kell építeni az Európa 2020 stratégia tematikus pilléreibe. Az EGSZB úgy véli, hogy az atlanti stratégia igen fontos, nem csupán az érintett régiók, hanem az egész Európai Unió számára.

1.10 Az atlanti stratégiát be kell építeni mind az ágazati politikákba, mind pedig a kohéziós politikába. Az EGSZB ezért a „három nem” elvének korlátain való túllépést javasolja, hogy a makroregionális stratégiák a jövőben megfelelő jogszabályokra és egyedi finanszírozásra számíthassanak, továbbá rendelkezzenek a szükséges közigazgatási struktúrákkal.

2. Az EU makroregionális stratégiái: az együttműködés és a területi kohézió új eszközei

2.1 Az Európai Bizottság 2009 júniusában ismertette a balti-tengeri régióra vonatkozó európai stratégiát⁽¹⁾, amely a területi együttműködést ösztönözve, a különféle egyedi célkitűzések

⁽¹⁾ A Bizottság 2009. június 10-i közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az Európai Unió balti-tengeri régióra irányuló stratégiájáról – (COM(2009) 248 final)

révén több ágazatot lefedő, integrált stratégiai földrajzi keretet jelöl ki a közös problémák megoldása érdekében. Ezt követte a Duna régióra vonatkozó stratégia⁽²⁾ elindítása.

2.2 Az Európai Bizottság a makrorégiókat olyan, több közigazgatási régiót magában foglaló területnek tekinti, amely elegendő közös problémával néz szembe ahhoz, hogy az egységes stratégiai megközelítés indokolt legyen⁽³⁾. A makrorégiókat a földrajzi elhelyezkedés alapján, funkcionális szinten jelölik ki.

2.3 A közigazgatással, szabályozással és finanszírozással kapcsolatos feltételek a „három nem” elvén alapulnak: nincs kiegészítő finanszírozás, nincsenek új igazgatási struktúrák és nincsenek új jogszabályok. Bár a tagállamok ezt a Tanácsban feltétellé tették, az EGSZB nem ért egyet ezekkel a korlátokkal.

2.4 A balti-tengeri régióra vonatkozó stratégiában a nyolc uniós tagállam mellett három szomszédos ország vesz részt.

2.5 Az Európai Unió 2011-ben indította útjára a Duna régióra vonatkozó stratégiáját, amelyben nyolc uniós tagállam, valamint hat Unión kívüli ország vesz részt⁽⁴⁾.

2.6 A balti-tengeri régió fejlesztésére irányuló európai uniós stratégia működésének első mérlege⁽⁵⁾ kielégítő eredményt mutat, eszerint a stratégia megfelelő eszköz a makroregionális együttműködés javításához, a regionális és nemzeti szinten túlmutató kihívások leküzdéséhez és a lehetőségek kiaknázásához, és nagyon hasznos a területi kohézió célkitűzéseinek eléréséhez és az *Európa 2020 stratégia* megvalósításához.

2.7 Az EGSZB támogatja, hogy az ilyen típusú eszközöket olyan egyéb makrorégiókra is kiterjesszék, amelyek hozzáadott értéket tudnak teremteni.

2.8 A gazdasági és társadalmi kohézió mellett a területi kohézió célját is felkaroló Lisszaboni Szerződéssel a makroregionális stratégiák is lendületet kapnak.

2.9 A 2011 májusában Gödöllőn elfogadott, 2020-ig szóló területfejlesztési menetrend⁽⁶⁾ olyan, a helyi adottságokon alapuló (*place-based approach*) innovatív szemléletet javasol, amely figyelembe veszi a már működő makroregionális stratégiákat.

⁽²⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája (COM (2010) 715 final)

⁽³⁾ Lásd az 1. pontot.

⁽⁴⁾ Az EGSZB véleménye – Az Európai Unió Duna-régió stratégiája, HL C 48., 2011.2.15., 2. o., valamint az EGSZB véleménye – Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája, HL C 248., 2011.8.25., 81. o.

⁽⁵⁾ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának Az Európai Uniónak a balti-tengeri régió fejlesztésére irányuló stratégiájának bevezetéséről (EUSBSR) COM(2011) 381 final.

⁽⁶⁾ Az Európai Unió 2020-ig szóló területfejlesztési menetrendje: Egy sokszínű régiókból álló, befogadó, intelligens és fenntartható Európa felé, 2011. május 19.

2.10 A kohéziós politika a területi politikával kapcsolatos kihívások kezelésére szolgáló legfontosabb európai uniós eszköz, amely ösztönzi a makrorégiók endogén fejlődését.

2.11 Már folyamatban van az új többéves pénzügyi keret, valamint a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó kohéziós politika kidolgozása.

2.12 A területi együttműködés továbbra is a kohéziós politika célkitűzése marad, amelynek feltehetően növekedni fog a költségvetése. Rendelet tárgya lesz, és kifejezetten magában foglalja „a makroregionális kihívásokra az adott helyzetet figyelembe vevő válaszokat adó területi együttműködés új formáit” (7).

3. Az atlanti-óceáni térség

3.1 Az európai atlanti ív (I. melléklet) nagy kiterjedésű, az észak–déli tengely mentén elhelyezkedő földrajzi terület, amely az Atlanti-óceánhoz kapcsolódik. Az atlanti makrorégió Írország, az Egyesült Királyság, Franciaország, Spanyolország és Portugália atlanti partvidékének régióit és szigeteit foglalja magában. Izland, amely jelenleg csatlakozási tárgyalásokat folytat, szintén érdeklődik, akárcsak Norvégia, amely az EGT tagja. Ugyanez vonatkozik Grönlandra és a Feröer-szigetekre.

3.2 Ez a térség az európai kontinens nyugati partszakaszán való elhelyezkedésének és a tenger felé való nyitottságnak köszönhetően évszázadokon át a dinamizmus és a gazdasági virágzás fontos tényezője volt.

3.3 A térség – amelynek gazdasági, technológiai és kulturális örökségét olyan tevékenységek alkotják, mint a halászat, a hajógyártás, a kohászat, a mérnöki technika, a kutatás és a tudomány, a kikötők, a tengeri kereskedelem és szállítás – egyik meghatározó jellemzője a tengeri dimenzió.

3.4 Az Atlanti-óceán európai partvidéke távol van Európa politikai és gazdasági központjától. Ezt tovább súlyosbítja, hogy nehezen közelíthető meg, nincs elég közlekedési és az energiaellátást biztosító infrastruktúra, továbbá az atlanti térség területeit egymással és Európa virágzóbb területeivel összekötő kommunikációs infrastruktúra nem kielégítő.

3.4.1 Az atlanti térség régióinak többségében a jövedelmek szintje elmarad az uniós átlagtól, és egyes régiók a kohéziós politika „Konvergencia” célkitűzésének célkeresztjében állnak (II. melléklet).

3.4.2 A helyzet romlik, mivel jelentős visszaesés figyelhető meg a hagyományos atlanti-óceáni tevékenységek terén: a halászati ágazat többletkapacitással küzd, emiatt a halászok létszáma és a fogások száma drasztikusan csökkent, a hajógyarak hanyatlanak, a tengeri és kikötői szállítás kihasználatlan.

(7) Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Regionális Fejlesztési Alap által az európai területi együttműködési célkitűzésnek nyújtott támogatásra vonatkozó egyedi rendelkezésekről, COM(2011) 611 final.

3.5 Másfelől az atlanti térség számos értékes, de egyelőre kiaknázatlan erőforrással – többek között a megújuló tengeri energiaforrások, a tengerfenék alatt található erőforrások, a tengeri biotechnológiák, a szabadidős és a turisztikai célú hajózás – rendelkezik, amelyek gazdagságot, gazdasági diverzifikációt, munkahelyteremtést és környezeti előnyöket eredményezhetnek.

3.6 Az EGSZB úgy véli, hogy az atlanti térség saját fejlődési kihívásokkal szembenező területek heterogén együttese, amelynek egységessége és egyneműsége a tengeri dimenzió és a világra való nyitottság mellett európai gazdasági és politikai központokkal való megfelelő összeköttetés hiányára vezethető vissza.

4. „Az Atlanti-óceán térségére vonatkozó tengerstratégia kidolgozása” című közlemény

4.1 A Tanács és az Európai Parlament felkérésére az Európai Bizottság 2011. november 21-én közleményt tett közzé „Az Atlanti-óceán térségére vonatkozó tengerstratégia kidolgozása” címmel (8).

4.2 A **stratégia**, amelynek elsődleges célja a fenntartható növekedés és foglalkoztatás előmozdítása, az alábbi öt, egymással összefüggő témakörbe csoportosítva tárgyalja az Atlanti-óceán térségét érintő kihívásokat és lehetőségeket:

4.2.1 **Az ökoszisztéma-alapú szemlélet megvalósítása:** a tengerre ható tevékenységeket úgy kell irányítani, hogy az ökoszisztéma egészséges és termékeny maradjon. A stratégia három terület – a halászat, az akvakultúra és a megfigyelési rendszerek – támogatására összpontosít.

4.2.2 Európa **szénlábnymának csökkentése**, három fő elemmel: tengeri szélenergia, árapályból származó energia és tengeri szállítás.

4.2.3 **Az Atlanti-óceán fenekén található természeti erőforrások** fenntartható kiaknázása a fenntarthatóság, a kutatás és az ismeretszerzés előmozdítására irányul.

4.2.4 Reagálás az akár balesetekből, akár természeti katasztrófákból eredő **veszélyekre és vészhelyzetekre**, javítva a biztonságot és a koordinációt.

4.2.5 **Társadalmi integrációt elősegítő növekedés:** sok atlanti közösségnek új munkahelyeket kell létrehoznia a jelenleg kialakulóban levő új tevékenységek körében, amelyek a hagyományos, visszaesőben levő tevékenységek helyébe lépnek.

4.3 **Az EU eszközei** az uniós pénzügyi és jogalkotási eszközök stratégiai ötvözéséből adódnak.

(8) Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az Atlanti-óceán térségére vonatkozó tengerstratégia kidolgozásáról, 2011. november 21., COM(2011) 782 final.

4.4 A stratégia végrehajtása: 2013 végére cselekvési tervet fogadnak el.

4.4.1 Az alkalmazandó eszközök a következők: politikai együttműködés, egyedi intézkedések létező megállapodások és struktúrák keretében, valamint a jogalkotási és finanszírozási eszközök ötvözése.

4.4.2 **Atlanti Fórumot** hoznak létre, amelyben a tagállamok, az Európai Parlament, a regionális önkormányzatok, a civil társadalom, valamint a meglévő iparágak képviselői vesznek majd részt. A Fórum keretében tematikus műhelyfoglalkozásokat is tartanak, és egy agytrösztöt is felállítanak. A tervek szerint a Fórum 2012-ben kezdi meg munkáját, majd 2013-ban feloszlík.

5. Általános megjegyzések

5.1 Az EGSZB kedvezően értékeli az Európai Bizottság kezdeményezését, amely az atlanti partvidékre vonatkozó európai integrált tengerpolitikai megközelítésre irányul. A következetesség és a hatékonyság biztosításának jegyében az integrált tengerpolitika közös keretet kínál a tengerrel kapcsolatos összes ágazati politika számára.

5.2 Az EGSZB úgy véli, hogy az integrált tengerpolitikának az atlanti térségre történő konkrét alkalmazása révén új megközelítés alakítható ki a tengerrel összefüggő szakpolitikák kidolgozásához, és ki lehet használni azokat a lehetőségeket, amelyeket az atlanti térség a gazdasági és társadalmi fejlődés tekintetében kínál.

5.3 Az EGSZB helyesli a stratégia alapjául szolgáló szemléletmódot, amely a fenntartható fejlődésen alapuló megközelítés keretében egyrészt támogatja az új, kialakulóban levő gazdasági ágazatokat, másrészt új lendületet ad a hagyományos ágazatoknak.

5.4 Az EGSZB javasolja, hogy a megújuló tengeri energiaforrások kapjanak pénzügyi támogatást és maximális politikai segítséget az EU intézményei részéről, mivel lehetővé teszik az európai szénlábnym csökkentését és jelentősen fokozzák környezetük ipari és gazdasági aktivitását. Ez a hatás a parti szélenergia-telepítések közvetlen közelében lévő kikötőterületeken túlra is kiterjed.

5.5 A stratégiának az atlanti régiókban működő tengeri energetikai ágazat kutatási, technológiafejlesztési és termelési kapacitásai, valamint a kapcsolódó ipar és logisztikai apparátus egyfajta hajtóerejeként kell működnie. Ez egyúttal lehetővé teszi majd a gazdasági struktúra diverzifikációját és a hanyatlóban lévő ágazatok új pályára állítását.

5.6 Ezek a kapacitások nem csupán a fix alapra telepített szélenergia-telepítékeket foglalják magukban, hanem az úszó létesítményeket is.

5.7 A hullámokban és az árapályban mint energiaforrásban és gazdasági erőforrásban nagy lehetőségek rejlenek, hiszen ezek az erőforrások világvizonylatban is az Atlanti-óceán területén a legjelentősebbek. Az EGSZB javasolja, hogy az atlanti stratégia keretében növeljék az említett tevékenységekhez kapcsolódó kutatás és fejlesztés számára nyújtott támogatásokat.

5.8 A megújuló tengeri energiaforrások esetében kapcsolódásra van szükség a fő termelési központok és a legfontosabb fogyasztási gócpontok között. A termelési, illetve a fogyasztási központokat összekötő hálózatok alapvetően fontosak a tenger energetikai lehetőségeinek kiaknázásához, ezért tehát olyan tengeri elektromos hálózatokra van szükség, amelyek kapcsolódnak a szárazföldi hálózatokhoz.

5.9 A hajóépítés szintén az atlanti régiók olyan hagyományos gazdasági tevékenysége, amelyet érdemes volna ösztönözni, de új alapokról. Az olyan, környezetvédelmi szempontból hatékonyabb, korszerű technológiákra épülő hajók építése, amelyek meg tudnak felelni a megengedett kibocsátási és szennyezési szintekre vonatkozó előírásoknak, valamint a tengeri szélenergia kiaknázására épülő vízi járművek különböző típusai a jövő új szektorait alapozzák meg az Atlanti-térség hajóiparára számára.

5.10 Az atlanti partvonalon és különösen egyes szigeteken fekvő számos település távol eső földrajzi helyzete miatt az új távközlési technológiáknak elő kell segíteniük az innovatív gazdasági tevékenységek fejlődését, a hálózatok létrehozását és a piacokkal való kapcsolatot.

5.11 Az EGSZB azt javasolja, hogy fokozzák az inkluzív növekedést célzó intézkedéseket az atlanti régióban. A képzés, különösen a fiatalok esetében, alapvetően fontos. Gondoskodni kell az ismeretek és készségek nemzedékek közötti átadásáról. Az egyetemek, vállalatok, illetve középfokú oktatási intézmények közötti együttműködést javítani kell. Intenzívebbé kell tenni a szociális párbeszédet.

5.12 A halászat olyan ágazat, amelyben igen sok munkahely szűnt meg az elmúlt évtizedekben. Az EGSZB ezért úgy gondolja, hogy a hagyományosan ezzel a tevékenységgel foglalkozó parti települések esetében a diverzifikációt célzó intézkedésekre és új tevékenységek beindítását ösztönző lépésekre van szükség. A kisüzemi jellegű parti halászat, a kagylóhalászat és az akvakultúra a legfenntarthatóbb tevékenységek, amelyek alapvetően fontosak egyes parti régiók gazdasági és társadalmi fejlődése szempontjából, és nagy a kulturális jelentőségük.

5.13 Az EGSZB javasolja, hogy gyakrabban vegyék igénybe a tengeri áruszállítás lehetőségeit, visszaszorítva ezzel a közúti szállítást. Támogatni kell a „tengeri gyorsforgalmi utak” igénybevitelét, ehhez azonban az is szükséges, hogy javítsuk a kikötők és a vasutak közötti intermodális rendszereket.

5.14 Ahogy azt különböző balesetek is megmutatták, a vész- és veszélyhelyzeti biztonság megteremtése nagy kihívást jelent. Olyan mechanizmusokat és rendszereket kell bevezetni, amelyek erősítik a felügyeletet és fokozzák a biztonságot. Az EGSZB az Európai Tengerbiztonsági Ügynökség szerepkörének bővítését, a tagállamok közötti koordináció javítását és a jelenlegi kockázatok megelőzésére képes, megfelelő jogszabályok elfogadását javasolja.

5.15 Az Atlanti-stratégia lehetőséget jelent az érintett régiók számára. Az EGSZB ambiciózus megközelítést ajánl az összes erőforrás mozgósítása érdekében.

5.16 Az **Atlanti Fórumnak** megfelelő módon lehetővé kell tennie az Atlanti-térség stratégiai fejlesztésében érintett valamennyi szereplő részvételét. Nagyon fontos, hogy a tagállamok és az uniós intézmények mellett a regionális önkormányzatok és a civil társadalmi szervezetek is részt vegyenek a munkában.

5.17 Az EGSZB, amely tagja az *Atlanti Fórum vezetői csoportjának*, javasolta, hogy a gazdasági és szociális tanácsok Atlanti Transznacionális Hálózata vegyen részt a Fórumban, hiszen ők olyan szereplők, akik helyben működnek és nélkülözhetetlenek a projektek meghatározásához és végrehajtásához. A cselekvési terv csak akkor lehet sikeres, ha kidolgozásában a legfontosabb társadalmi és regionális szereplők is részt vesznek.

5.18 A Fórum fontos szerepet tölthet be a cselekvési terv és a stratégia nyomon követésében és értékelésében, ezért az EGSZB sajnálja, hogy az Európai Bizottság éppen akkor tervezi felozlatni azt, amikor a projektek végrehajtásának operatív szakasza megkezdődik. Az EGSZB azt javasolja, hogy az Atlanti Fórum a cselekvési terv kidolgozását követően is működjön tovább.

6. Együttműködés az atlanti térségben: transznacionális hálózatok és együttműködési projektek

6.1 Az Európai Unió kiegyensúlyozott fejlődésének ösztönzésére hálózatok jöttek létre, amelyek tömörítik Írország, az Egyesült Királyság, Franciaország, Spanyolország és Portugália régióit és e régiók városait és civil társadalmait – gazdasági és szociális tanácsokat, kereskedelmi kamarákat, szakszervezeteket, gazdasági vállalkozásokat, a szociális gazdaság szervezeteit, nem kormányzati szervezeteket és felsőoktatási intézményeket.

6.2 Az *Atlanti Ív Bizottsága*⁽⁹⁾ – amely az *Európai Külső Tengeri Régiók Konferenciájának* (CPMR) égisze alatt működő 6 földrajzi bizottság egyike – az atlanti partvidék 24 régióját tömöríti. Politikai fórumról van szó, amely megjeleníti a régiók érdekeit, valamint serkenti a közös projektekkel kapcsolatos transznacionális együttműködést az atlanti régióban. Az atlanti térség városai ehhez hasonlóan közös célokat tűznek ki az *Atlanti Ív Városainak Konferenciáján*.⁽¹⁰⁾

6.3 Az atlanti partvidék brit, francia, spanyol és portugál gazdasági és szociális tanácsainak, valamint testvérszervezeteinek részvételével 2003-ban létrejött az atlanti térség civil társadalmainak együttműködését szolgáló fórum, a gazdasági és szociális partnereket⁽¹¹⁾ tömörítő *Atlanti Transznacionális Hálózat*. A hálózat célkitűzése az együttműködés ösztönzése mellett olyan politikák szorgalmazása, amelyek az európai integráció keretében meg tudnak birkózni a földrajzi elhelyezkedésükből fakadó hátrányokkal, kedvezően befolyásolják az atlanti térség régióinak fejlődését, és javítják a versenyképességet, illetve a társadalmi és a területi kohéziót.

⁽⁹⁾ <http://arcatlantique.org>.

⁽¹⁰⁾ <http://www.atlanticcities.eu>.

⁽¹¹⁾ Welsh Economic Forum, Conseils Économiques, Sociaux et Environnementaux Régionaux de Basse-Normandie, Bretagne, Pays de la Loire, Poitou-Charentes, Aquitaine, Centre y Limousin; Consejos Económicos y Sociales de País Vasco, Cantabria, Asturias, Galicia y Canarias; Instituto de Soldadura e Qualidade de Lisboa, USAL-GARVE.

6.4 Az Atlanti Transznacionális Hálózat számos tanulmányt és javaslatot dolgozott ki az innováció, a technológiaátadás és az intermodális közlekedés témakörében, kiemelt figyelmet fordítva a tengeri közlekedésre, a kikötőkre és „hátszagaikra”, valamint az atlanti térség tengerbiztonságára. A Hálózat a közelmúltban foglalkozott a megújuló tengeri energiaforrások fejlesztésével, valamint az atlanti térségre vonatkozó uniós stratégiával.

6.5 További hálózatok is léteznek az atlanti térségben, mint az *Atlanti Övezet Mezőgazdasági Kamarái*, az AC3A, vagy a felsőoktatás terén működő egyéb hálózatok. 2007 óta az *Atlanti Ív Bizottságának* koordinációs bizottságában az említett hálózatok képviselői is részt vesznek, ami lehetőséget teremt az atlanti térséget érintő stratégiai kérdésekről való közös gondolkodásra.

6.6 Az együttműködés 1989-ben az INTERREG keretében indult el. A jelenlegi programozási időszakban a közlekedés, valamint a megújuló tengeri energiaforrások atlanti dimenzióját is magában foglaló klaszter kialakításának területén egyaránt nagy léptékű, integrált projektek vannak folyamatban.

6.7 Az EGSZB egyetért a résztvevőkkel abban, hogy az atlanti együttműködés általában megsínylette a transznacionális területi együttműködés korlátait, a stratégiai szemlélet hiányát, a projektek összehangolásának elmulasztását és az ebből adódó szinergiavesztést, valamint a nem operatív jellegű projektek elburjánzását⁽¹²⁾.

6.8 Az EGSZB úgy véli, hogy ez a dinamikus és sokrétű együttműködési csomag, amely az atlanti térség szereplői között jött létre, szilárd alapot biztosít a nagyratörőbb, stratégiai dimenziókat is felölelő új együttműködési projektekhez.

7. Az EGSZB javaslata: az atlanti térségre vonatkozó makroregionális stratégia

7.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a makroregionális stratégia megfelelő eszköz az atlanti térség számára. Az atlanti makroregió endogén fejlesztésének átfogó stratégiával történő ösztönzése jobb helyzetbe hozza a térséget az Európai Unió célkitűzései és az *Európa 2020 stratégia* szempontjából.

7.2 A Tanács felhívást intézett a tagállamokhoz és az Európai Bizottsághoz, hogy továbbra is támogassák a jelenlegi makroregionális stratégiákat, és vegyék fontolóra további stratégiák jövőbeli elindítását.

7.3 Az EGSZB az EU területi egyensúlyával kapcsolatos indokokat is figyelembe veszi, amelyek indokolják egy olyan atlanti térségre vonatkozó makroregionális stratégia támogatását, amely lehetővé tenné a térség kihívásainak transznacionális kezelését. A kontinens nyugati részén található atlanti ív helyzetét előtérbe helyezi az a tény, hogy az Európai Unió északi és középső régiói a két jelenlegi makroregionális stratégiának köszönhetően lendületet kaptak.

⁽¹²⁾ *Schéma de Développement de l'Esace Atlantique* (SDEA), Atlanti Övezet Bizottsága– CRPM.

7.4 A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret kidolgozása és az új időszakra vonatkozó szakpolitikák kialakítása lehetőséget ad a helyes döntések meghozatalára.

7.5 Egy makroregionális stratégia lehetőséget ad az együttműködéssel kapcsolatban felhalmozódott gazdag és élő tapasztalatok felhasználására, valamint arra, hogy az összetettebb és nagyratörőbb együttműködési formák irányába történő minőségi váltásra kerüljön sor, hiszen az atlanti térségnek olyan, nagyszabású közös projekteket kell kidolgoznia, amelyek a jelenlegi eszközökkel nem kezelhetők.

7.6 Az atlanti tengeri dimenzió az atlanti térség számos kihívását és lehetőségét rejtje magában, figyelembe véve azonban, hogy a szárazfölddel való kapcsolat kulcsfontosságú, az EGSZB azt javasolja, hogy a tengeri dimenzió mellett a szárazföldöt is építsék be. A kontinentális terület irányítja és fejleszti a hátszázgot, amely nélkül a tengerben rejlő lehetőségek kiaknázása ellehetetlenül. A tengerparti sávnak aktív, dinamikus hátszázgra és a terület egészének következetes fejlődését biztosító szinergiákra van szüksége.

7.7 Az atlanti térségre vonatkozóan az Európai Parlament is a tengeri és területi pillért egyaránt magában foglaló makroregionális megközelítés mellett foglalt állást⁽¹³⁾.

8. Felépítés és tematikus pillérek

8.1 Az EGSZB a balti-tengeri térségre vonatkozó stratégiával azonos felépítést ajánl:

8.1.1 Olyan egyértelmű, cselekvésközpontú stratégiai dokumentum legyen, amely kiterjed a főbb témakörökre.

8.1.2 Olyan cselekvési terv legyen, amely prioritásos intézkedéseket tartalmaz a tematikus pillérek és a kiemelt projektek számára.

8.1.3 Az EGSZB úgy véli, hogy a stratégia fejlődését vizsgáló értékelő rendszereket kell bevezetni, mivel dinamikus, innovatív folyamatról van szó, amelybe be kell épülniük a nyomon követést, az értékelést és a felülvizsgálatot szolgáló eszközöknek.

8.2 Az EGSZB azt javasolja, hogy az atlanti térségre vonatkozó makroregionális stratégia az Európa 2020 stratégia tematikus pilléreire épüljön. Ilyen módon integráltan összefüggő témakörök és ágazati politikák jönnek majd létre.

8.3 Nemzetközi dimenzió

8.3.1 Izland és Norvégia két olyan európai ország, amely ugyancsak az atlanti régióhoz tartozik, és amelyek részt kell venni a makroregionális stratégiában, akárcsak Grönlandnak és a Feröer-szigeteknek. Az Északi-tenger térségében fekvő tagállamok szintén érdekeltnek lehetnek abban, hogy egy erre a területre vonatkozó makroregionális stratégiát indítsanak el.

8.3.2 Az atlanti térség geopolitikai elhelyezkedését, a történelmi és kulturális kötődéseket, és a megvalósult együttműködés tapasztalatait az atlanti térségre vonatkozó egyetlen makroregionális stratégiában kell összegyűjteni. A transzatlanti dimenzió igen lényeges, mivel az Egyesült Államokkal, Közép- és Dél-Amerikával és Afrikával fenntartott kapcsolatok stratégiai jelentőségűek az EU számára.

8.4 Fenntartható növekedés

8.4.1 Az atlanti régióknak olyan fenntarthatóbb közlekedési rendszerre van szüksége, amely enyhíti a más közlekedési módokhoz képest nagyobb CO₂-kibocsátású közúti szállítástól való függést. A tengeri közlekedés, a tengeri gyorsforgalmi utak és a kikötők közötti, elsődlegesen a vasutat használó szárazföldi összeköttetések fejlesztésével el kell érni, hogy a forgalom súlypontja a tengerre helyeződjön át. Ehhez elengedhetetlen a kikötői férőhelyek, a kikötők és városok, valamint a közlekedési hálózatok és platformok közötti összeköttetések megtervezése. A folyamatnak ki kell terjednie a tengerbiztonságra és a katasztrófahelyzetek megelőzésére és megoldására irányuló együttműködésre.

8.4.2 A tengeri környezet fenntarthatósága szorosan összefügg a különböző emberi tevékenységek, köztük a nagy kiterjedésű szárazföldi szennyezések és az Atlanti-óceánba ömlő belvizek által okozott nyomással, és arra rendkívül érzékenyen reagál.

8.4.3 A tengerpart fenntarthatóságának megteremtéséhez és a tengerparti területek integrált kezeléséhez az ipari tevékenységek és a tengerparti környezetszennyezések mellett a tengerpartra koncentrálódó városfejlesztés jelenségét, valamint a tengerpart és a szárazföld belseje közötti összeköttetést is figyelembe kell venni.

8.4.4 A stratégiába be kell építeni azokat az intézkedéseket, amelyek az éghajlatváltozáshoz és annak a tengerparti településekre és a természeti környezetre gyakorolt hatásához való alkalmazkodásra, illetve e hatás megelőzésére irányulnak.

8.4.5 Az Atlanti-óceán megújuló energiaforrásaiban rejlő potenciál óriási, tiszta, helyi és egyelőre kiaknázatlan energiaforrást jelent.

8.5 Intelligens növekedés

8.5.1 Az atlanti térségnek az észak-déli tengely mentén való összeköttetése és a közép- és kelet-európai piacokhoz való kapcsolódása kiemelt jelentőségű a versenyképesség szempontjából, amit egy atlanti vasúti-kikötői folyosó kialakításával kell biztosítani. Az atlanti térség légiforgalmi összeköttetései szintén nem elégségesek.

8.5.2 Az Atlanti-óceán erőforrásainak – a megújuló tengeri energiaforrások, a tengeri biotechnológia és a tengerfenék alatt található ásványkincsek – kiaknázása lehetőséget nyújt olyan virágzó, kiemelten innovatív gazdasági ágazatok kialakítására, amelyek képesek jólétet biztosítani és munkahelyeket teremteni.

⁽¹³⁾ Az Európai Parlament 2011. március 9-i állásfoglalása az atlanti régióra vonatkozó európai stratégiáról.

8.5.3 Ezekhez a politikákhoz elengedhetetlen a gazdasági és szociális partnerek, valamint a tudományos, technológiai és pénzügyi partnerek jelentős mértékű bevonása. Az infrastruktúrákkal, az iparral, a képzéssel, a K+F+I politikákkal, az egyetemek, technológiai központok, valamint a vállalkozások közötti együttműködéssel, klaszterek létrehozásával stb. kapcsolatos célokat kell megfogalmazni.

8.5.4 A fejlett környezeti rendszerek és technológiák területén folyó kutatás új stratégiákat és távlatokat nyit az olyan hanyatlóban lévő hagyományos atlanti-óceáni tevékenységek előtt, mint a halászat vagy a hajóépítés. A hajózás rendkívül erőteljes ágazat, és hozzájárul a fejlesztési stratégiákhoz.

8.5.5 A vitorlás- és vízisport-turizmus, illetve a vakációs turizmus olyan, vonzó jellemző, amelyet a természeti és a kulturális örökséghez kapcsolódó szempontokat figyelembe véve jobban ki kell használni. A turizmus gazdasági tevékenységet és foglalkoztatást generál, és ettől eltekintve is hozzájárul az atlanti és európai identitás kialakulásához.

8.6 Inkluzív növekedés

8.6.1 Az atlanti térségre vonatkozó stratégiának jelentős szociális dimenzióval is rendelkeznie kell. A gazdasági fejlődésnek és az új munkahelyek teremtésének elő kell segítenie, hogy az atlanti régiókban élő lakosság ne vándoroljon el, és életminősége javuljon.

8.6.2 A regionális önkormányzatoknak ösztönözniük kell a szociális párbeszédet, valamint a szociális partnerek és a civil társadalom részvételét.

8.6.3 Kiemelten fontos a tengerrel és a hajózással kapcsolatos képzés, valamint az egyetemek és szakképzési intézmények közötti együttműködés javítása.

8.6.4 Az információs technológiák nagyléptékű fejlesztésére van szükség, különösen az atlanti régió legtávolabbi szegleteiben, ahol javítani kell az összeköttetést.

8.6.5 A területi kohézió integrált megközelítését alkalmazva figyelembe kell venni a kis tengerparti falvak, a szigetek, a városok, a nagyvárosi agglomerációk, valamint a vidéki települések helyzetét.

9. Irányítás és finanszírozás

9.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a Szerződés számos olyan jogi alapot tartalmaz, amelyre e politikák bevezetése támaszkodhat. Ilyen például a 174–178. cikk (kohézió), a 38. és 39. cikk (mezőgazdaság és halászat), a 90–100. cikk (közlekedés), a 170–171. cikk (európai közlekedési hálózatok), a 173. cikk (ipar), a 191–193. cikk (környezet), a 194. cikk (energia), a 195. cikk (turizmus) és a 349. cikk (legkülső régiók).

9.2 A stratégiának európainak kell lennie, azt az Európai Bizottságnak kell kidolgoznia, a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek jóvá kell hagynia, az EGSZB-nek és az RB-nek pedig támogatnia kell. A stratégia megvalósításához az atlanti part mentén fekvő tagállamok részéről erős elkötelezettségre van szükség.

9.3 Ennek során az összes érintett intézményi és civil oldalról érkező nemzeti, regionális és helyi résztvevővel széles körű egyeztetést és párbeszédet kell folytatni.

9.4 Különböző partnerek részvételére van szükség, akik kizárólag olyan többszintű irányítási modellel mozgósíthatók, amely mindannyiukat összefogja és részvételüket, hozzájárulásukat kiegyensúlyozott és strukturált módon segíti elő.

9.5 Az EGSZB úgy véli, hogy figyelembe véve a balti-tengeri és a Duna régióval kapcsolatos tapasztalatokat, el kellene törölni a „három nem” elve jelentette korlátozásokat, mert a jövőben a makroregionális stratégiák sikere érdekében új jogszabályi, igazgatási és pénzügyi eszközökre lesz szükség.

9.6 Az intézkedéseket az Európai Bizottságnak kell támogatnia és koordinálnia.

9.7 A tagállamok, az Európai Bizottság, az Európai Parlament, az EGSZB és a Régiók Bizottságának képviselőiből magas szintű munkacsoportot kell létrehozni.

9.8 Az öt részt vevő tagállamban kialakítandó kapcsolattartó pontok végezzék a stratégia keretében megteendő nemzeti fellépések koordinációját.

9.9 Az egyes kiemelt területek, illetve a projektek koordinátori állami, regionális és helyi szervezeteket is képviselhetnek.

9.10 Az EGSZB ki szeretné emelni az Atlanti Fórum jelentőségét, amely a többszintű irányítás szemléletének jegyében minden érintett fél számára biztosítja a részvétel és a hozzájárulás lehetőségét, nem csupán a stratégia kidolgozása, hanem a nyomon követés, az értékelés és a felülvizsgálat során is. Az Atlanti Fórumban szerepet kell kapniuk a regionális önkormányzatoknak és a civil társadalmi szervezeteknek: a vállalkozásoknak, a szakszervezeteknek, a szociális gazdaságnak, az egyetemeknek és a technológiai központoknak és más szereplőknek is aktívan részt kell venniük a Fórum tevékenységeiben.

9.11 A „nincs kiegészítő finanszírozás” elve azt feltételezi, hogy a kohéziós politika pénzeszközei a makroregionális stratégia legjelentősebb finanszírozási forrásai. Az EGSZB azonban úgy gondolja, hogy a jövőben specifikus finanszírozásra lesz szükség.

9.12 Az EGSZB úgy véli, hogy a jelenleg igénybe vett alapoknak vannak bizonyos korlátaik egyes stratégiai projektek finanszírozása szempontjából. Az alkalmazott finanszírozási eszközöket bővíteni kell, felhasználva olyan uniós alapokat is, amelyek az ágazati politikákhoz kapcsolódnak.

9.13 Konkrét projektekhez az Európai Beruházási Bank is nyújthat finanszírozást. A projektek, valamint az állami és magánszféra közötti együttműködés társfinanszírozását nemzeti, regionális és helyi forrásokból kell biztosítani.

9.14 Az európai többéves pénzügyi keret folyamatban lévő kidolgozása, valamint az EU regionális politikájának reformja miatt most alkalmas a pillanat annak biztosítására, hogy az alapokra vonatkozó szabályozás lehetővé tegye a makroregionális stratégiák finanszírozását.

9.15 Ahhoz, hogy a 2014–2020 közötti programozási időszak alapjainak tervezésekor az atlanti térségre vonatkozó makroregionális stratégia cselekvéseit és projektjeit figyelembe vegyék, 2013 folyamán meg kell hozni a döntéseket, hogy a makroregionális stratégia a következő programozási időszak kezdetére már működőképes legyen.

Kelt Brüsszelben, 2012. május 24-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Staffan NILSSON
